

NARRATIVA

Manuel Pérez Bonfill, *Carrer de només un*. Empúries. Barcelona, 2001.

Una obra que, d'entrada, posa damunt la taula dues qüestions gens menyspreables, trista i òbvia l'una, i si més no curiosa, l'altra. La primera d'elles és que Manuel Pérez Bonfill, escriptor nascut a Tortosa l'any 1926, només ha publicat fins ara dos llibres de narracions, *Amb algunes branques d'olivera* (1991) i *Fràgils* (1996), tots dos editats per la tarragonina Edicions El Médol, la qual cosa posa de manifest la tasca, no sempre reconeguda, que les editorials petites duen a terme a l'hora de descobrir noves veus que, de manera quasi invariable, acaben marxant després a editorials més grans en un cicle, per desgràcia, difícil de deturar o d'alterar. La segona consideració és més etèria i té a veure amb la realitat de l'univers de les lletres a les terres de l'Ebre. Per algun motiu estrany, la major part dels autors del sud de Catalunya tenen unes carreres professionals que, com a mínim, es poden qualificar de curioses, i el cas de Pérez Bonfill no s'allunya gens del tòpic: 74 anys i tres llibres publicats.

Carrer de només un posa de manifest que la gent de l'Ebre, tret de comptades excepcions, escriu potser més pel plaer personal de fer-ho que per l'afany de notorietat i d'èxit que

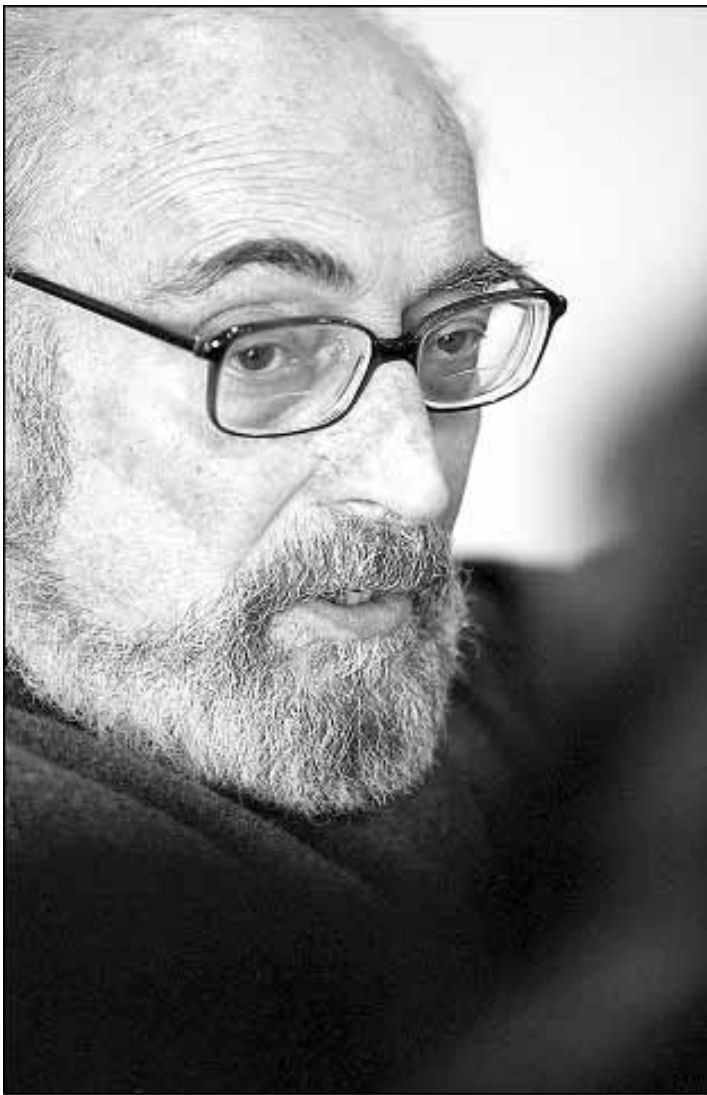
mou la resta dels mortals. És un recull de narracions curtes i directes, d'una gran eficàcia narrativa, que exhibeixen un vocabulari d'una riquesa enlluernadora, un fet no excessivament habitual davant el que sembla una uniformitat lingüística que, de vegades, arriba fins i tot a produir calfreds. Els registres de Pérez Bonfill, que beuen de la terra i dels ancestres, no resulten en absolut corrents i representen una bafarada de vent fresc, d'aire que puja d'un riu oblidat i amb força potencial literari, la qual cosa resulta per ella mateixa un valor que converteix el llibre en un objecte altament recomanable.

APLEC D'HISTÒRIES

En un segon ordre de coses podem trobar un aplec d'històries que s'amaguen sota una aparent senzillesa i que reflecteixen tot un seguit de situacions quotidianes, encara que algunes tenen amagades bombes de rellotgeria en forma de qüestions de caire fantàstic. El narrador es converteix en un hàbil constructor de detalls i, tenint en compte que cap de les narracions amaga el que podríem dir una gran èpica, ens trobem amb un autor detallista i metòdic, que agafa peces puntuals –o potser casuals d'una obser-

Plaer i detall

JORDI CERVERA

El tortosí Pérez Bonfill publica el seu tercer llibre

vació momentània– i les converteix en un escampall de bones històries, portant l'habitual i clàssic *voyeurisme* dels escriptors a extrems gairebé minimalistes. Demuestra, a la vegada, que no cal ser el propietari d'un gran argument per explicar una història rodona i acurada. Pérez Bonfill es permet, en alguns apartats dels llibres, el luxe de trenar històries amb la mateixa temàtica i amb els mateixos o similars protagonistes, en un exercici d'exploració de les fonts que porta fins a les darreres conseqüències. Potser només caldria fer una excepció a la globalitat de l'obra: títols com *Ramona*, *Beckettiana* i *Dues tòrtora*, que semblen més articles periodístics o microassajos que narracions i que potser, sense desentonar excessivament, trenquen la unitat del conjunt. En qualsevol cas, però, *Carrer de només un* ens acosta una veu poètica i precisa, un narrador sense presses, que es regala amb els detalls i per a qui el temps i les presses no compten, un fet que sempre s'agraeix en aquesta època trasbalsada. El llibre resulta altament recomanable per sortir dels corrents uniformitzants que imperen i que menystenen la riquesa de la nostra llengua i la capacitat expressiva dels seus autors en benefici d'una pretesa comercialitat i d'un millor accés al gran públic. Potser ara que les editorials de Barcelona comencen a publicar autors tarragonins es començarà a fer evident que al sud també hi ha vida literària i que queden grans veus per descobrir, encara que no tinguin divuit anys.

ASSAIG

Col·lectiu J.B. Boix, *Articles de neteja. Servei de recollida de draps bruts*. La Campana. Barcelona, 2000.

La publicació del llibre *6 milions d'innocents (menys uns quants espavilats)* per part del Col·lectiu J.B. Boix just per Sant Jordi de 1999 va constituir un gran èxit editorial durant molts mesos. El llibre, que es presentava com un avís per als ciutadans maltractats des de fora i malservits des de dins, va injectar un aire fresc poc usual en la nostra vida pública. Els seus autors, que preferien mantenir l'anonimat, es manifestaven amb les seves opinions contraris al pensament únic i políticament correcte que ha dominat Catalunya en els darrers anys. *6 milions d'innocents* ha tingut la seva continuació a través de la columna *Torre de guaita* al diari AVUI. *Articles de neteja* recull precisament una selecció dels articles que el Col·lectiu J.B. Boix publica des de fa poc més d'un any en aquest diari, complementats amb un comentari datat el novembre del 2000 que els actualitza. L'encertat títol del llibre, com també el seu subtítol –*Servei de recollida de draps bruts*–, és tota una

declaració de les intencions terapèutiques i de servei dels seus autors.

Els textos que recull *Articles de neteja* segueixen la línia iniciada amb *6 milions d'innocents*. El lector hi trobarà el mateix llenguatge directe, una semblant intenció irònica i una idèntica prioritat pels temes econòmics. Divulgar qüestions que no són tan conegudes com caldria, introduir sentit comú en el massa usual joc d'interessos particulars que travessa la vida pública, denunciar casos lamentables d'abdicacions polítiques i oferir una crítica perspicaç i sòlida són alguns dels mèrits que cal reconèixer al col·lectiu. Amb els seus escrits els autors han aconseguit reintroduir debat en l'anèmica i indiferent vida política catalana. De la seva crítica en són objecte, entre altres, entitats tan dissemblants com la Cambra de Comerç de Barcelona, *La Vanguardia*, editorial Planeta i el RACC. Anem per parts. De la Cambra de Comerç en denuncien la seva defensa de les grans superfícies. De *La Vanguardia*, l'afinitat amb la Moncloa. De Planeta, la

participació al diari *La Razón*. Del RACC, fer més d'empresari d'assegurances que de defensor dels interessos dels seus socis. Tampoc les institucions i els partits polítics queden al marge de la seva crítica. D'entrada, en un incisiu article titulat *El maquinista de la Generalitat*, els autors censuren "el

Oferir una crítica perspicaç i sòlida és un dels mèrits del Col·lectiu

catalanisme lligat de mans i peus i encaixonat per les circumstàncies" que ens governa. Més endavant, denuncien les vacil·lacions del govern de la Generalitat a l'hora de defensar el petit comerç, la incapacitat per aprovar una sòlida llei de caixes que superi la timidesa servil amb què s'ha abordat la seva regulació a

Catalunya, els errors en la política de peatges (i de passada ens recorden que Acesa va ser privatitzada pel socialista Boyer per 43.000 milions de pessetes en lloc de nacionalitzar-la), les irregularitats detectades a Turisme de Catalunya i les actuacions del conseller d'Agricultura Josep Grau. No rep menys l'Ajuntament de Barcelona. Els autors posen en qüestió l'oportunitat del Fòrum 2004, mostren la seva perplexitat davant les contradiccions de la seva política urbanística i constaten que la ciutat de l'alcalde Clos està cada cop més degradada pel que fa a la seguretat ciutadana, a la netedat i al trànsit. Les denúncies del Col·lectiu J.B. Boix abasten altrament temes tan diversos com la trama d'inspectors corruptes descoberta l'any 1999 a l'administració tributària i encara no castigada, l'estancament econòmic de Catalunya ("fa 25 anys que ens arrosseguem al voltant de la mitjana del PIB per càpita europeu", ens recorden) i l'ofensiva antiautonòmica del govern popular.

Els autors ens ofereixen, doncs, en els seus articles de neteja dades poc publicades i

descriuen, amb pèls i senyals, comportaments públics i privats poc exemplars. Els seus escrits són, certament, una manera renovada de veure la realitat del nostre país, massa sovint percebuda des de l'òptica del cofoisme, l'autocomplaença i el tot va bé. A Catalunya, avisava el Col·lectiu J.B. Boix en el seu primer llibre, s'està perfilant una societat perfectament dissociada. Hi ha, d'una banda, una classe política dedicada únicament a perpetuar-se i que evoluciona amb plena impunitat i, d'altra banda, una societat civil tan sols connectada amb l'esfera política a través d'enquestes, sondeigs i eleccions. Els escàndols, la corrupció i la degradació general, afegien els autors, no tenen cap conseqüència. De fet, la crítica ha estat rigorosament silenciada i substituïda per una retòrica esvaïda. L'oasi català, l'anar fent i l'adormidora han estat algunes de les diferents metàfores amb què en els darrers anys s'ha descrit aquesta falta de debat. Doncs bé, aquest és l'estat de coses que ha començat a posar en qüestió el Col·lectiu J.B. Boix amb la seva incisiva i diària crònica de l'actualitat política. Potser, al marge de la plena coincidència que cadascú pugui tenir amb les diferents observacions dels autors, l'esperit sempre crític del Col·lectiu és una alenada d'aire fresc.

CRISTINA CALDERER